

МАКЕДОНИЈА

ВЪСТНИКЪ ЗА НАРОДА

Доншо нѣщо е да се помѣста нѣкој отъ началата си кога то се правы.

Καί ποτε παύμα να ααλέυη τις από τας αρχάς του, όταν είναι δρόμα!

МАКЕДОНИЈА излиза за сега веднажъ на педѣлж-тж въ сѣботж. — Цѣна придрѣла-тена за годжж 4 бѣлы меджидѣ-та за въ Цариградѣ, а пѣтъ за по възъ на всѣждж — за шестъ мѣсеца 2 1/2 за въ Цариградѣ и за по възъ на всѣждж. — За три мѣсеца 1 1/2 бѣло меджидѣ за всѣждж.

За тѣзи които искатъ да придрѣла мал-кий листъ по възъ придрѣла е 8 гроша на мѣ-сецъ. На настоятелици си придрѣла даржж.

НАКЪ БЪЛГАРСКИЙ-ТЪ ВЪПРОСЪ.

Прѣди нѣколко врѣме Цариградскитѣ Патриархъ, бѣше прѣдложиж на Правителството единъ послѣдѣнъ проектъ за Българскитѣ черковенъ въпросъ. Този проектъ ниго Правителството, ниго патриаршѣта го прѣдставихъ *званично* нѣкакъ на Българитѣ, което бѣше праведно, мыслимъ, да стане, ако бы да ся оцѣнявахъ искрено и справедливо най справедливѣтѣ исканія на единъ цѣлъ народъ, както на истинна мысляж и бѣхъ почти непоколебимо убѣдени въ това мнозина отъ наши-тъ по първы съотечественницѣ. Какъ и да е, тукашнитѣ Българскы прѣдставители за рѣшенитѣ въпросъ, добыли, казватъ, по-вѣртелно точны свѣдѣнія за обемѣтъ на патриаршескитѣ проектъ, и, като го намѣрили недостаточенъ, за да не кажемъ и ничтоженъ, тѣ побързахъ да го отблжжжж.

Този проектъ, казуватъ тѣ, отбл-ляж до тринадесетъ само Българскы е-пархїи въ собствено називаемъ Българїж, споредъ както ся изразяватъ гърцитѣ.

Тѣзи епархїи щѣли ужъ да ся управ-ляватъ отъ единъ особитѣ *синаодъ*, кой-то щѣлъ да има засѣданїята си въ най първѣтъ отъ тѣхъ, и тѣ щѣли да съста-вляватъ въ черковното патриаршеско у-правление единъ особитѣ *кругъ*, подъ и-мето *Българска Екзархїа*. Свѣтъ влади-цы на тѣзи епархїи, както и най пър-вийтъ между тѣхъ, щѣли да споменува-тъ патриаршеското име. Избранїето на вла-дицѣтъ щѣло да става отъ мѣстнитѣ си-нодѣ, по съ одобрѣнето и потвърденїе на цариградскитѣ Патриархъ, тѣй що той пакъ самъ да бы управлявалъ конвен-но и Синодъ и владицѣ. Освѣтъ това, рѣшенїята на тойзи Синодъ не щѣли да бѣдѣтъ окончателны защото Патриархътъ си былъ прѣдупазилъ друго едно драгоцѣн-но право, то е, да пригледува, тѣзи рѣшенїя, тѣй що тѣ не щѣли прѣдвари-телно да иматъ никакъ почти силж. При-това, на Синода не ся давало право да ся отирава непосредствено, чрѣзъ прѣд-сѣдатѣля си, до Правителството за по-трѣбнитѣ народны работы. То щѣло да става чрѣзъ патриарха, защото тѣй го нампралъ то по-добрь за неговото досто-яніе, безъ да е зель, разумѣва ся, подъ никакво вниманїе и достояніето на цѣ-лый Българскый народъ, който съставлява по-гольмѣтъ часть въ Европейскѣтъ Тур-циѣ, и може праведно, защото и самъ този многобройный народъ, за злж честь, не е показалъ досега както трѣба че съ-знава съвършенно дѣйствиелното си об-щественно положенїе.

Такъвъ е былъ, утврѣватъ ни, пода-денный на Правителството проектъ отъ патриарха, проектъ самопроизволѣнъ, са-мокорыстѣнъ, безосновѣнъ и съвѣтъ не-удовлетворителѣнъ за Българитѣ. Той ся-лява даже и като една новость въ пра-вославнѣтъ черквж, защото не е собла-зѣнъ съ никое отъ черковнитѣ правила, а Патриархътъ тѣй както самъ го дава днесъ, урѣ, щомъ му скыне пакъ и му дозво-лятъ обстоятелствата, може и да го от-пеме, и да го унищожи. Ето защо Бл-гарското въ Цариградъ Прѣдставителство, като не рачи да приеме патриаршескитѣ прѣдложѣнія, съчете за пуждно да подаде едно ново прошенїе на Правителството за

Българскитѣ Въпросъ, съ надежжъ че то-ще посибши вече да удовлетвори най-послѣ многогрьблѣвый Българскый на-родъ, така, то е, както всякога съ мы-слили и съ ся надѣвали по голѣмото чи-сло отъ изслѣдователитѣ на тойзи тол-козъ злочѣсть въпросъ.

Това най подирно-то прошенїе, ко-ето, отъ нашия странж, отъ сърце жела-емъ да бѣдѣше послѣднѣто, зашто отъ су-хы прошенїя за този въпросъ народѣтъ ни ся е уморилъ, вече и на отчайванїе е — има това добро, че то е *каноническо, законно, справедливо*. То е *каноническо*, защото ся основава върхъ черковнитѣ правила, които патриаршѣта само тогазъ призовава кога то ѣ понася, и защото из-искува нѣща които съ сжществували другъ пакъ по черковното право. То е *законно*, понеже ся основава върхъ едно припознато вече въ Турскѣтъ Имперїжъ начало, то е, свободѣтъ на съвѣстѣтъ, и още върхъ основнитѣ уставы на Пра-вителството. То е *справедливо*, защото не ще никому нищо да наложи, ниго на Гърци, ниго на Българи, ниго д-же и на Правителството. Оставя ся всякому цѣла свобода. Който щѣ, нека доде съ насъ (казва то), който щѣ, нека иде съ дру-гъго. Едно само желажѣтъ Българитѣ въ това прошенїе, то е, да ги оставятъ сво-бодны въ дѣланїята си по черковното право и не припознѣтъ свобода на съвѣстѣтъ.

Въ това прошенїе ся описува въ-кратцѣ и плачевното напстиннж положе-нїе, въ което е прїетигнѣлъ днесъ бѣд-ный Българскый народъ по черковното у-правление. Давно и справедливѣтъ иска-нїя и непрѣувеличенитѣ оплакванїя ся зематъ подъ вниманїе отъ опѣзи, къмъ кои-то ся отирава прошенїето! Въ голѣмо, въ неизразимо и прѣостърбнѣло недоумѣнїе ще ся налтри справедливо всяко Блгари-нитѣ, ако бы и тозъ пакъ тѣхний жа-лостный гласъ остане гласъ *вѣпоущаго въ пустыни*.

Жалостно че цѣлъ мѣсяцъ ся минѣ отъ какъ ся е подало реченното проше-нїе, и еще никакъвъ отговоръ нѣма отъ никѣтъ! Давно това забаванїе пълзе по-не въ ползъ на народа! Дано приготав-ляемый отговоръ, ако дѣйствиелно той ся приготавлява, да бѣдъ послѣдѣнъ и у-довлетворителѣнъ за Българитѣ! Въ про-тивѣтъ случай, незнаемъ вече отъ кѣдъ бы могло да черпи нови надѣжды народ-ното ни въ Цариградъ Прѣдставителство, на което вече, слѣдъ толкозъ годжжнѣтъ неполучѣнъ по поуचितѣленъ опытъ, и са-мытъ надѣжды, мыслимъ, трѣба да му ся додѣвали, ако бы да е изслѣдувало выжжъ съ строго вниманїе теченїето на въпроса.

Днесъ за днесъ въпросѣтъ не е въ-ржѣтъ на Патриарха, както мыслятъ нѣ-кои си по слѣно заблужденїе, но е въ рѣ-шѣтъ на правителството до което и само ся отнасятъ обыкновенно народнитѣ наши прѣдставителѣ. О, какво добро дѣло бы направилъ правителството, ако дадѣше поне веднѣжъ за всегда рѣшителното си мнѣнїе върхъ тойзи прѣдмѣтъ, койго отъ толкозъ годжжнѣтъ занимава исключительно о-течественото ни, и иземьркува, току рѣчи, вси-тъ народны силы, нравственны и веще-ственны! Колко други общепользны нѣ-ща ся принебръгнѣжжъ до сега по при-чинж на този въпросъ!

Ный не сме въ сѣстоанїе да кажемъ положително какъо мыслятъ да направятъ

прѣдставителитѣ ако бы и сегашното про-шенїе както и толкозъ другы, останѣ-ло безъ никакъ слѣдствїя. Но неможемъ да затамъ и да замълчимъ нуждѣтъ ко-я-то станѣ вече неотразима за да ся даде край на този въпросъ. Излѣгваж толкозъ пакъ въ най сладкитѣ си надежды, наро-дѣтъ до сега бѣше убѣденъ че всичко бѣ-готово отъ странж на Царското Правител-ство, но самата прѣчка на това была грѣ-цката патриархїа, и сама тя. По днесъ хы-трата патриархїа съ лукавитѣ си проектъ ако друго не сторѣ закрѣпи да заварѣ себе си отъ негодванїята на Българитѣ и отъ порицанїята на гърцитѣ и да сто-вари на Царското Правителство отговор-ностѣтъ на този въпросъ. Съ това, дѣто че нищо почти не дава на Българитѣ, тя ся оправдава прѣдъ гърцитѣ, а съ това, дѣто ся показва че съизволява на нѣкои устѣпки, даде да ся разбере най явствен-но че пълното рѣшенїе на този въпросъ стои въ ръцѣтъ на Правителството. Не остава прочее на Импер. Правителство о-свѣтъ да скаса мрежницѣтъ на тѣзи грѣ-цѣжъ уловѣж, и колкото по скоро толкозъ по-спасително за всякъ странж и въ вся-ко отношенїе. И ный идимъ до тамъ да-же да мыслѣтъ шото едно съвършенно по-прямо и искрено отъзване въ домогва-нїята на Българскый народъ за отблѣнж отъ грьнѣжжъ Иерархїа по-малко бы го опечалило отъ колкото му тежѣ неизвѣ-стностѣтъ въ който ся намира отъ про-такашнѣго на този въпросъ, при очевид-нитѣ поврѣды които му то наноси.

Единадесѣтъ години не съ малко дни на искушванїе, и тѣ съ доста сякамы да-дажѣтъ най добрь да разумѣжѣтъ грьцитѣ че съ суетны надеждытъ имъ да ни дър-жатъ и за напрьдъ тѣй както съ ны до-сега държѣли и всички другы които ги-близни да ны плѣтѣкосатъ, че напразно то-чатъ зѣбѣ. Ниго домогванїяга на еднитѣ-вити успѣхѣта на другитѣ ще можѣтъ да-поколебѣжѣтъ всеобщото убѣжденїе на Българскый народъ въ правнитѣ на дѣ-лото му и въ чистотѣтъ на въроиспо-вѣданїето му.

Още ло малѣтъ успѣхъ ще има и нова-та тѣзи партїа, (програмъ-тж на-който, ще сръшнѣтъ по-долу читате-литѣ) който ся е зель съ лукавы внуше-нїя да подпоае постоянството на народа и да го равлече за да го направи още-по-слабъ отъ колкото е и още по-ничто-женъ отъ колкото е былъ до днесъ. За-щото колкото и не зрѣтъ ако прѣдпола-гатъ че е Българскый народъ не е да не-разбѣра какъа тяжесть има за него спо-редѣтъ мѣстѣто и положенїе му припозна-ванїето на неговѣтъ народностъ въ лице-го на парцѣжѣтъ му Иерархїжж, както съ-другитѣ народности въ истото мѣстѣто и отъ истото положенїе, а не такъвъзъ ми-мы припознѣванїя въ убиѣственны за него подражѣнїя.

Слѣдъ тѣзи прѣдварителны заблѣжва-нїя ный прѣставимъ прѣлъ очитѣ на на-шитѣ съотечественницѣ както подаденно-то прѣди единъ мѣсецъ и полече *Про-шенїе*, коетѣ сега ни ся съобщѣ да го-обнародува, тѣй и другитѣ проектъ кой-то сме поканиж, да обнародува, и при-зовавамы читаелитѣ си да ги прочетѣтъ и двата съ вниманїе; та ако на възъ по-епархїитѣ ся одава още прилично зна-ченїе на този *въпросъ*, ако ревностѣта за-рѣшенїето му не е съвършенно охладѣла

Подписка-та на спомоществованїята ста-ва въ Цариградъ при Редактора и издателя на **МАКЕДОНИЈА** П. Р. Славѣнкова при *Одуиз-Канїж* Н-о 68. Статїи и писма за об-щепользны работы помястватъ ся безъ пла-тѣж, а за частны извѣстїя плаща ся по 2 гр. редѣтъ, и кога ся повтори по грѣшъ.

Писма не освободѣны отъ пощенскѣ платѣж, и наръчванїя за въстникъ не съдружѣны съ прѣдплатѣж-тж не ся прїемѣтъ.

въ сърдцата на съотечественницѣтъ ни, то нека ся изразятъ категорически съ прїе-манїе или отблѣнїе на едно-то или на другото: ако тѣ оцѣняватъ скѣпо и точно ползѣтъ която ся очаква отъ този въ-просъ, така или инакъ рѣшенѣ, то нека побързатъ съ какъвъ и да е начинъ да изявятъ усердїето си, нека изново под-крѣпятъ, или нека прѣкратятъ, ако искатъ, дѣйствиѣта, на тукашното народно прѣд-ставителство. Но насъ ако пыгаты и ако не имъ ся виждатъ лонни нашитѣ съвѣты, то нека най добрь подкрѣпятъ подаден-ното прошенїе на което ето какъо е съ-държанїето:

ВАШЕ ВЫСОЧЕСТВО.

Като благодаримъ сърдечно ВАШЕ ВЫ-СОЧЕСТВО за прїеманїето което благоволи-те да ны направите по прѣди, и за високого снисхожденїе съ което послуша разнѣленїя на върхъ Българскыя въпросъ, ный съ позво-лявамы днесъ да донѣсимъ устнѣтъ наши ра-зсужденїя съ нѣкой си писменны заблѣжжѣ, на-което самата цѣлъ е да улѣбнитѣ ИМПЕРА-ТОРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО въ трудовѣтъ кои-то полага за да удовлетвори справедливо за-копнитѣ желанїя на Българската народностъ.

ВАШЕ ВЫСОЧЕСТВО.

По съвѣтътъ на самото Правителство и съ-надѣжда чѣ ще можѣтъ пакъ да останѣтъ по-тѣсно свързаны съ Цариградската Грьцка Па-триархїа, ный, въ растоянїе на толкозъ години са постаралимы многожиди да рѣшимъ нашата распра съ единъ начинъ прїятельскы. По неща-стїе ный видѣхмъ ный постѣ че вспнѣжѣтъ на-ши надѣжды ся были ирѣдѣж, че нескренѣтъ ни старанїя не ся способствовали за друго, о-свѣтъ да ны утврѣдѣтъ въ мнѣнїето, чѣ едно прїятельско спогоженїе было съвѣтъ невоз-можно съ человекѣ, които немятъ никакво рас-положенїе да зематъ подъ едно по важно ви-манїе справедливѣтъ желанїя на единъ цѣлъ на-родъ. Слѣдователно, слѣдъ като испытахмъ си-чкытъ сръдства, чрезъ които быхмъ могли да достигнѣмъ въ едно кое годѣ споразумѣнїе, ный пакъ ся принудихмъ да ся повърнѣмъ на първата идея за едно совершенно отблѣненїе на Българската черквѣ отъ Цариградската Патри-архїа.

Ный не ся отправимъ до Правителството на Негово Величество за да го поканимъ да одобри еди кой си новость въ вѣрата, която ни е обща съ Гърцитѣ. Не ся отправимъ до Правителството съ просьба да умали старитѣ привилегїи на духовныя началникъ на Цариградската черквѣ.

Като ся отнасямы до Царското Прави-телство за една черковна работа, ный са о-сновавамы 1) върхъ черковното право което имѣнно распоряжѣ чѣ въ Православната черк-ва "всяка една народностъ трѣба да си има единъ Священноначалникъ въ черковнитѣ си дѣ-ла. Тѣй нѣщо ся намира въ 34-то апоустол-ско правило, и по това виждамы чѣ, согласно съ тѣй правилѣ, въ Православната черквѣ има толкозъ самостоятелни черкви. Основана ми са 2) върхъ исторїяга, и 3) върхъ началото на совѣтната свобода, начало, което толкозъ изобщи е припознато въ цѣлата Имперїа.

Като ся основавамы върхъ исторїяга, ный-исками въстановленїето на Охридската Архїе-пископїа. Исторїяга, отъ истина, доказва чѣ една Българска черквѣ, самоуправляема и не-зависима отъ Цариградската, е съществувала другъ пакъ въ цѣло растоянїе на 1232 годи-щны и имала подъ своето си нѣдомство е-дно голѣмо число епархїи, които всичкы днесъ са намирѣтъ подъ властѣта на Цариградскитѣ Патриархъ. Установлена на 535 отъ Іустинїа-на, одобренїя и потвърденїя отъ папа Виги-ліа, черковното вѣдомство на когото ся про-стираше тогава до въ Македонїа, припознато-тоже на 553 отъ пѣтый вселенскый соборъ, Охридската черквѣ, и по послѣ на цѣла Бл-гарїа, сохранила духовното си самоуправленїе-даже и слѣдъ паданїето на Византїйската им-перїа, при толкозъ славны Сутѣны, до 1767, както свидѣтелствуватъ за тѣй, освѣтъ старѣ-тъ Бераты, койго са даваха въ растоянїето на 314 години на Охридскыя Архїепископъ, и Бератытъ, които дава днесъ Правителството на Цариградскыя Патриархъ

Независимостта слѣдователно на тази Българска Архиепископия, наруши въ 1767 год. Патриарх Самуилъ подбуденъ само отъ причини политически и денежны и отъ мислята да унищожи Българския народъ, а не за да ползува вѣрата. Спорѣтъ основнитѣ обичае законы на православната църква, никое църковно начелство нема право да са мѣси въ дѣлата на другитѣ самостоятелни църкви, а колми паче да имъ унищожи существованіето. Даже спорѣтъ осмото правило на третий вселенскій соборъ, именно са запрещава на църковнитѣ начальници да завладѣватъ и епархїи които не имъ принадлежатъ по закона, и ако бы ги завладѣли вече, задължаватъ да ги възвратятъ. Слѣдователно дѣлото на Патриарха Самуила направено въ лѣто 1767 считатъ като ничожно и безъ законны слѣдствїя предъ Българския народъ, който пострадалъ отъ това унищоженіето на Охридската си църква, и отъ замѣненіето въ нея на Българското духовенство съ Гръцко, и тѣй даже треба да са счита и предъ вселенската църква. Истина е, чи противната страна, за да са оправдае, казва че унищоженіето на само-управляемата Охридска църква станало ушъ съ соизволеніето и съ оставката на послѣдний и Архиепископъ. Но ако Българитѣ и да не приѣматъ туй възразеніе освѣнъ съ предупредително условіе да са допытатъ строго пакъ до исторїята, какво право е могъло да има врѣхъ независимостта на църквата си тоѣзи Архиепископъ? Какво бы казалъ, какво бы направилъ днесъ гръцкитѣ народъ, ако бы настоящитѣ Патриархъ са склонилъ да подчини управлението отъ него днесъ Цариградската църква подъ властѣта на друга една самостоятелна църква?

Тѣй ясно и очевидно е чи нарушеніето на Българската Архиепископия е станало съ сѣрдства беззаконны, противоканонически, неправедны, самопроизволны. И отъ наша страна никогда не быхмъ разумѣли какъ правителството е могло да са склопи за да одобри и дозволѣ наружното упражненіе на правдини които Цариградскитѣ Патриархъ придоби самопроизволно врѣхъ тази Архиепископия, ако бы да не знаѣхмъ начина съ който дѣйствува тоѣзи духовенъ началникъ въ подобны случаи. Защото сѣщата църковна властъ унищожила съ стѣнитѣ начинъ, въ 16—и вѣкъ, независимостта на Търновската, и по късно на Илѣската църква, които обаче днесъ си искатъ самостоятелността. И чудно е какъ тази еща църковна властъ не е посегнала да унищожи ни една самостоятелна Гръцка църква.

Ако ли, слѣдователно, ние са отнасямъ до Правителството, това не става за да го помогамъ да са състави, тѣй да рѣчимъ, като на единъ синодъ, за да рѣши икоу въпросъ отъ христїанското богословіе. Съ убѣждение припознаваме че туй не влѣзва въ кругътъ на преимуществата му. Едно нѣщо само искамъ отъ Правителството: тоестъ: като припознамъ съ насъ за беззаконно, и слѣдователно, за ничожно и безслѣдственно самопроизволното дѣло, съ което Патриархъ Самуилъ сполучилъ да са припозна за вѣроисповѣденъ началникъ на една независима църква, унищожена отъ него, като земи, казвамъ, Правителството всичко туй подъ вниманіе, да ни остави свободны за да са повъртимъ въ древното состояние на работитѣ. Туй рѣшеніе влѣзва совѣтъ въ принадлежността на Правителството, което са показва въ тоѣзи случаи като властъ, нѣкоѣа сила да запрети или да дозволѣ упражненіето на правдини неизгасимы, споредъ църковнитѣ закони и да вѣстачови неправедно отнетитѣ правдини на ония, на които тѣ принадлежатъ законно. Както Правителството са склонило другъ пѣтъ да потвърди права, които Патриархъ самъ си бѣше си усвоилъ отъ по напредъ, тѣй и днесъ можѣтъ твърдъ добръ, чрезъ единъ фактъ законенъ и възкашенъ, да отдаде пакъ иститѣ правдини на Охридската Архиепископия на сѣззи, които са ги имали другъ пѣтъ въ цѣло растояніе на 1232 год. и отъ които са ги отнели неправедно.

Ето що можѣ да направѣ Правителството за рѣшеніето на Българскитѣ въпросъ, който занимава отъ толкова години отечеството ни. А колкото са касае до чисторелигиозната старина въ въпроса, то може са распорѣди отпосѣтъ помежду двѣтъ днесъ несъгласны страни, ако бы умѣренността да намѣти упорността. Ние даже отивамъ и до такъвъ степенъ на безпристрастїето, што и явно провъзгласяваме че нѣмамы никакво притязаніе врѣхъ оѣзи Българскы епархїи които бы желали да останатъ подъ непосредствената властъ на цариградската патриархъ.

Като са основаваме врѣхъ послѣдний проектъ, которого патриархъ представилъ на Правителството за да го разгледъ, и който приѣма въ начало едно кое годъ раздѣленіе, колкото несъвършено и да е то, ний желаемъ да имамъ за главно мѣсто и Центръ на Църковното наше управленіе Охридската Архиепископия съ нейнитѣ права и привилегїи около която пакъ ще додѣтъ да си съвкупятъ и оѣзи отъ Българскитѣ епархїи, които го желаятъ. Казваме туй, защото не разумѣваме никакъ да искључимъ отъ вѣдомствата на Охридската Архиепископия оѣзи отъ Българскитѣ е-

пархїи, които, споредъ както казватъ, противнитѣ, не ѣ са были подчинены, понеже тѣзи епархїи не само извивахъ толкозъ пѣти волята си да отождествятъ религиозната си сѣдба съ сѣдбата на другитѣ българскы епархїи, но оше, и тѣ си имали другы пакъ своята Църковна независимостъ унищожена и тя отъ Цариградскитѣ Патриархъ, която обаче тѣ пакъ си искатъ. Тѣй цѣлий свѣтъ можѣ да бѣмъ удовлетворенъ. Отъ една страна Патриархъ не ще види да има отъ шо да са плачи, понеже той ще да има всички свобода да располага, както желае, даже и Българскы епархїи, които бы прѣдпочели да останатъ подъ неговото вѣдомство. Отъ друга страна Българитѣ не щѣтъ вече да иматъ нищо да изискватъ, шомъ веднажъ бѣмътъ освобождены отъ една духовна властъ, подъ която не щѣтъ вече да живѣятъ по никакъвъ начинъ.

И тогава само ще могѣтъ да кажатъ и Българитѣ, че са ползуватъ и тѣ отъ прѣимуществото на началото на свѣстижѣтъ свобода, съ който са наслаждаватъ твърдъ справедливо всичкиятѣ народности въ Имперїята. Защото до когато единъ духовнѣ властъ са налага на свѣстѣтъ-тъ ни, противъ желаніето ни, до когато религиознитѣ наши начальници са поставяватъ помежду ни като чуждестранны съ единственитѣ само цѣль да са обогатяватъ, до когато Цариградскитѣ Църкви ще са снабдява званично съ правото да располага по религиознѣ часть, нашето Отечество, споредъ както го изискватъ собственитъ и интересы, не можемъ да кажемъ че са наслаждаваны со добритѣ прѣимущества на свѣстижѣтъ свобода, толкозъ добръ припозната въ цѣлѣтъ Имперїа.

И когато еще не быхмъ могли да прѣдставимъ друга причина за основаніе на нашитѣ исканїя, самото начало на свѣстижѣтъ свобода было бы достаточно за да оправдае оплакванїята ни противъ Цариградскитѣ патриархъ, па и не мислимъ че Българскитѣ народъ, който въ толкозъ случаи, показъ всякога едно мадро поведеніе, не заслужава за едно по-дѣйствително благоволеніе отъ странѣтъ на Царското Правителство.

ВАШЕ ВЫСОЧЕСТВО.

Правителството, ако сѣднѣтъ отъ неговото кѣтъ насъ до сега отношеніе, показъ че не отрича справедливостта на нашитѣ законны исканїя, но недовѣршенното прѣдложеніе на единъ въпросъ, който засяга найъ свѣтитѣ интересы на единъ народъ, може бы найъ послѣ да бѣде за този народъ гибеленъ. Уже свѣщенитѣ захванѣхъ да станатъ редки по Българїя, религиознитѣ нужды са удовлетворяватъ аѣ и жителитѣ справедливо са обезпокояватъ по причина на безчлѣпата които владѣли въ религиознитѣ работы.

Ваше Высочество знае твърдъ добръ че по постановленїята на нашѣтъ вѣрѣ, както и на другы вѣры, никой не са ражда, никой не са жени, никой даже и не умира безъ присѣствїето на свѣщенника, който е тоже необходимо потребенъ и за толкозъ другы религиозны нужды. Но въ Българїя случало са шото и рожденїя да станатъ безъ да може религіята по скупность на свѣщеннослужители, да дойде да ги освяти, и женидбы сѣ за пѣли несправилно изпълнѣхъ, и человекъ, увы! сѣ поминѣхъ безъ исполненїето на тайнствата, обыкновенно употребляемы въ подобны случаи и безъ обыкновенитѣ погребальны обряды. И ако бы еще да държимъ съчетъ на наказанїето което патриархъ произнесе приѣтъ нѣколко години врѣху нашѣтъ владѣцы, всичкиятѣ религиозны дѣла на по-долното духовенство, което припознава и споменува тѣзи владѣцы, трѣвало бы да сѣ считатъ като беззаконны. Едно таково състояніе на работитѣ не може да са продължи повече, безъ да са не успѣха негодованїето на народа.

ВАШЕ ВЫСОЧЕСТВО

Императорското Правителствъ чрезъ устата на министрътъ на външнитѣ дѣла, привозгласи по прѣдѣ въ една нота до великитѣ сили, чи то въ нашата распра съ Патриаршїята, стояло, съсъ сичката справедливостъ която припознало то чи имѣтъ нашѣтъ исканїя, като простъ зритель на нашѣтъ подвизы, отъ уваженіе кѣтъ привелегїитѣ на Патриарха. Ние уцѣвяваме твърдъ добръ туй справедливо поноуѣданіе на Правителството, слѣдователно не искамъ освѣнъ едно нѣщо, тоестъ: да си стои на истинна като простъ зритель и за двѣтъ страни, но както остави на Патриарха сичката свобода въ дѣятелността му, тѣй и намъ да не запрѣтѣ, въ името на свѣстижѣтъ свобода, да са распорѣдимъ свободно съ църковнитѣ ни работы. Уже ние имѣмъ едно духовенство, което съ всичкиятѣ жестоки гоненїя които прѣтърпява, Българскитѣ народъ, то и припознава и го уважава дълбоко.

Нека прочее Правителството благоизволи да го остави свободно въ упражненїето на дължеститѣ, които са свързѣтъ съсъ чина му и съ званието му.

Свършваме, като са можимъ на Ваше Высочество да благодаримъ да земли подъ важно вниманіе толкозъ справедливы исканїя на единъ народъ, който винаги е подлѣтъ упованїето си врѣхъ ИМПЕРАТОРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО, и който даже и въ теченїето на въпроса дѣто ни занимава тука, показъ едно дѣготър-

пеніе, всегда съ надѣжда чи неговитѣ жалбы ще бѣдатъ удовлетворены единъ день. Дано тоѣзи день да е вече достигналъ! когато са даде туй толкозъ нетѣрпеливо ожидаемо благозвѣстїе, всехщението на Българскитѣ народъ, и неговата признателностъ кѣтъ Правителството ще бѣдатъ неописанны.

Отѣкнѣтъ бѣше когато Турція слѣдъ обнародуванїето на два члена за Българскитѣ въпросъ са похваля че имала и особенны писма за религиознитѣ въпросъ отъ прїятелитѣ си изъ Свѣщовъ, Търново, Варна и Шуменъ, а ний забѣлжихмъ че тозъ въпросъ незанимава толкозъ публикѣтъ, съ другы думы ний са усумнѣхмъ за истинството на казванїята на Турціѣ и както са види сумнѣніето ни не бы безосновно, защото почтенната редакція на реченитѣ вѣстникъ и до днесъ оше необнародува ни едно отъ тѣзи писма; по ето че намъ са достави тѣ дни такъвътъ едно писмо съ поканваніе да го помѣстимъ въ листѣтъ си.

Имали то нѣкоѣ неявна свѣрзка съ общаванитѣ отъ Турціѣ писма незнѣмы (защото мѣстото отъ дѣ ни иде са не означава), нито на искамъ да знаимъ, защото интересното не стои въ това, а въ съдържанїето на писмото, което ний помѣстимъ по началото, че всяка *минута* е *благовѣрїенна* за разискваніе на единъ въпросъ който сѣществува и всякога интересува народѣтъ.

Прѣдваримъ да кажемъ че разсѣжденїята които съдържава и мнѣніята които дава долензложеното писмо са не сѣршатъ никакъ съ нашитѣ, но ний незатворихмъ стѣлповетѣ на листѣтъ си за него, защото имамъ голѣмо уваженіе кѣтъ свободното и явното разисканіе, отъ което само могѣтъ нашитѣ съотечественници да намѣрятъ приблизително поне истиннѣтъ, и да прѣдпочитатъ всякога не това кое-то е лесно по това което видѣтъ за по полезно.

Наистинѣ, частно ний не сподѣлямы никакъ мнѣніето на тѣзи които сѣ вече шо сѣ писали това писмо, и сѣрбно ни е да кажемъ че ги намѣрваме не само прѣдубѣждены, въ нѣкои работы, но оше и като нечестосовѣстны; въ тѣхъ са проявява желаніе да поналожатъ мнѣніето си, тѣ не прѣдлагатъ само като мнѣніе и само но като фактъ уже, като нѣщо рѣшено отъ цѣлѣ общинѣ и одобрено даже отъ другы общины и готово вече да са турѣ въ дѣйствиѣ, а само са обнародва за да придобѣ послѣдователи! Ний не вѣрваме това. То писмо само показва че е ново и да ли не пакъ чуждо и заето! Инакъ зашо да са страхуватъ или срамуватъ тѣ да си го искажатъ прямо и открито ами да са затулятъ задъ сѣнкѣтъ на общины?

Нѣма нищо осѣдително, мислимъ, въ това дѣто да има человекъ особенно отъ другитѣ мнѣніе и да го исказва свободно; то е почтенство. то е характеръ; но да иска да полива водѣ подъ сѣното то не си е отъ почтеннитѣ дѣла. И ето зашо погледнѣхмъ ний на това писмо като на уловкѣ, хитрѣ наистинѣ но не почтеннѣ; а слѣдъ това кой може да са поручи че то не проноходи отъ нечестъ изворъ и нѣма за цѣль освѣнъ да разбѣрка пакъ умѣтъ на народа и да го отклони отъ едно убѣжденіе колкото спасително толкозъ и заочно?

Ето зашо, колкото по внимателно разгледѣмъ това писмо ний толкозъ повече подозрително го намѣрваме. Не. Това писмо не съдържава свѣтъ на благонамѣренно-мислящъ человекъ. Никогда единъ Българинъ, единъ правъ и чистъ Българинъ не бы ни мислилъ никогда нито говорилъ въ тоѣзи духъ. Това не показва ни невѣжда человекъ който отъ желаніе да са мѣси въ народнитѣ дѣла или отъ сѣбпо честолюбїе да противодѣйствува на другы, са улавя да прави проекты въ слѣдствїята на които непроника. Не, тука е всичко обмыслено за да произведе слѣдствїя найъ неблагопрїятны за бѣдущето на Българскитѣ народъ, а това могѣтъ само

недоброжелателитѣ на Българскитѣ народъ да го желаятъ.

Но нека оставимъ писмото само за себѣ си да говори, и нека читателитѣ ни независимо отъ нашето вѣтрнѣе сѣдѣтъ за него самы, защото, като человекъ, може и ний да бѣдемъ прѣдубѣдени или даже и заслѣпени въ интереситѣ на народа си, а да прѣсѣждамы само нашето мнѣніе да са одобрява то не е свойство на человекъ който желае доброто и търси правото.

Въ идущій си листъ ний ще са върнемъ за да направимъ подробенъ разборъ на тоѣзи новъ проектъ и да покажимъ по частното си мнѣніе въ какво го намирамы и неправъ и вредителенъ за народѣтъ ни.

Прїятель!

Въ нѣкои други писма ви забѣлжихъ, като ви молихъ, да ми кажѣте цариградското мнѣніе врѣхъ църковнитѣ ни въпросъ — сѣрѣмечно и теченїето на работитѣ. Види са че вѣе зѣхте тѣзи мои питанїя за едно просто любопытство — и тѣй безъ да мя задоволите, казвате само въ писмото си отъ 6 марта 1867 съ една прилежителна поверхность слѣдующето: Ако разгледаме серіозно какъ сочи въпросѣтъ, то ще заключѣмъ слѣдствїе прѣвѣсходно; но, ако обьрнемъ вниманіе кѣтъ неговитѣ холъ, то ще сѣрщнемъ свѣстѣтъ противното. Той е достигналъ до тѣзъ степенъ дѣто нѣма да сѣршмъ ако го сравнимъ съ единъ болѣтъ на когото лѣкарѣтъ не зема за примѣръ природѣтъ, която е основа на всяко лѣченіе, но употребява само лѣкове да го тѣпчи. Въ едно друго писмо отъ 10 мая 1867 ми казвате ише: Църковнитѣ ни въпросъ унимъ въ публичнитѣ Българскы сѣбрѣнїи; неговитѣ кроежи са отлѣкохъ и са ограничѣхъ само въ главитѣ на нѣкои, други, които както щѣтъ тѣй ги скарисватъ; само отъ врѣме на врѣме, като нѣкой человекъ който издѣхва, са чува думѣтъ *Независима Иераршїа*... ще са даде.

Тѣзи вашѣ кратки и неистѣлкувани израженїя, съ особенни нѣкои свѣденїя които имаме случай да научѣмъ отъ достовѣрны пѣтници, които са прѣбывали въ Цариградъ. За теченїето на работитѣ гѣмъ вѣзъ тозъ нашъ общи въпросъ, дадохъ причина, както на менъ тѣй и на други много, да хванѣмъ да слѣдимъ и да мислимъ благополучното му и полезното негово за народѣтъ рѣшеніе и толкозъ повеке като гледаме че правителството довольно ни е улеснило и ни улеснява. И тѣй въ нѣколко заседания съ серіозни и здрави размышленїя, нѣе са убѣдѣхмъ че *Независима Иераршїа* не е възможно; (?) но, ако е и възможно, кѣтъ по доло ще видѣте, то не е никакъ за народѣтъ полезно(?) — безъ да са свѣнимъ — свободно изложимъ мислитѣ си и на нѣкои отъ еседнитѣ наши градища, които съ усердіе ги приѣмѣ и са сѣгласѣхъ. Днесъ рѣшаваме и вамъ да ги съобщимъ като ви умоляваме за свободното ви и искрено мнѣніе.

Въ удивленіе отъ истинна ще са намѣри нѣкой като разгледа дѣйствителнѣтъ посока на начелството въ отношеніе на тозъ въпросъ съ нашето до толкова умаиваніе и немераніе за неговото рѣшеніе, посока която, както логически тѣй и практически са явява за насъ и за него найъ полезна и найъ сгодна. Правителството като е провъзгласило свободата на свѣстѣтъ, желае да сѣхрани и нейното упазваніе. То е успѣлило и проумѣло не каноническата властъ вѣзъ насъ, въ това отношеніе отъ патриаршїѣтъ, и иска да ни освободи безъ да подпаднемъ подъ сѣпѣтъ катигорїа както е тѣ. За това при нашитѣ постѣпки, не трѣба да са учудваме като гледаме то да са изражава публично тѣй: “че, при сичкото желаніе което то има да ни удовлетвори, то не може да остави освѣнъ като единъ простъ зритель въ нашето движеніе.” Защо това тѣй? Защото при сичкитѣ улесненїя които то можѣ да ни покаже за извършванїето на тозъ въпросъ, нѣе безъ да обьрнемъ вниманіе, възврѣхмъ са и му искамъ *Независима Иераршїа*. Дѣто ще каже че нѣе не сме дошли ише въ съзнаніе дѣто да разберѣмъ че то не може да ни даде опова което нѣма (А какъ можѣда ни ѣмъ земя?); то може само да ни улесни въ опова което искамъ и желаемъ.

Нѣе знаимъ въ коя смисълъ Българскитѣ народъ са отказа отъ името на Патриарха, кое бѣше неговото точно желаніе, не е ли да прѣдобѣ право народѣтъ дѣто той самъ да си избѣра сгоднитѣ за него пастири, безъ да зѣбисѣтъ тѣ отъ патриаршїята или иераршїа, драво което открий си ише църковатъ Христова е поставила? Това право нѣе го сполучѣхмъ иго веке имаме отъ толкова врѣме; то въ рѣцѣтъ на народѣтъ комуто не остава освѣнъ да го распорѣди както желае.

Правителството не можѣше по добръ да направѣ отъ колкото да го врѣчи нему. И за доказателство нѣе гледаме че вѣрѣдъ дѣто са отказѣхъ отъ името на патриарха, поповитѣ си останѣха свободни въ тѣхнитѣ служби и до днесъ; ише владишкитѣ даноци, при сичкитѣ

